

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล แบบแผนการเลี้ยงดู และ การรับรู้ภาวะสุขภาพ
จากการใช้สารเสพติด กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด
ของนักเรียนประถมศึกษา ในเขตเมือง จังหวัดชลบุรี

นางสาวนุจรีย์ ชัยภักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974 -332 - 488 - 7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN DEMOGRAPHIC FACTORS, CHILD REARING PATTERNS
AND HEALTH PERCEPTION OF SUBSTANCE ABUSE WITH SUBSTANCE
REFUSAL BEHAVIOR OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS,
URBAN AREA, CHONBURI PROVINCE

MISS NUCHAREE SUEPAKDEE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education

Program of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974 -332 – 488 - 7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล แบบแผนการเลี้ยงดู และการ
รับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้
สารเสพติด ของนักเรียนประถมศึกษา ในเขตเมือง จังหวัดชลบุรี

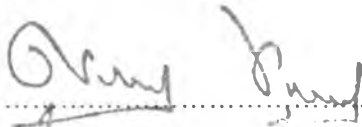
โดย นางสาวนุจรีย์ ชี้อภักดี

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์

 สาขาการพยาบาลศึกษา

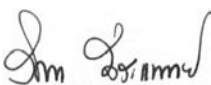
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา จีระแพทย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา จีระแพทย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

ผู้จัดทำฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงคนเดียวเท่านั้น

นุจรีย์ ชื่อภักดี : ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล แบบแผนการเลี้ยงดู และการรับรู้สุขภาพจากการใช้สารเสพติด กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด ของนักเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองจังหวัดชลบุรี (RELATIONSHIPS BETWEEN DEMOGRAPHIC FACTORS, CHILD REARING PATTERNS AND HEALTH PERCEPTION OF SUBSTANCE ABUSE WITH SUBSTANCE REFUSAL BEHAVIOR OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS, URBAN AREA, CHONBURI PROVINCE). อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. วิณา จีระแพทย์, 149 หน้า. ISBN 974 - 332 - 488 - 7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดในนักเรียนประถมศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล แบบแผนการเลี้ยงดู การรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด และหาตัวแปรพยากรณ์ที่ร่วมพยากรณ์ พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดของนักเรียนประถมศึกษา ตัวอย่างประชากรเป็นเด็กวัยเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด และเป็นเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 192 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือ 3 ชุด คือ แบบสอบถามการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด แบบสอบถามพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด ซึ่งผ่านการหาค่าความเที่ยง ความตรง และอำนาจการจำแนก พบว่ามีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.62 , 0.71 , 0.75 ตามลำดับ และพบว่าเครื่องมือทั้ง 3 ชุด มีค่าอำนาจการจำแนกเด็กที่มีพฤติกรรมปฏิเสธ และไม่ปฏิเสธการใช้สารเสพติดได้ทุกข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด ของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับที่เหมาะสม ($\bar{X} = 77.20$, S.D. = 6.00)
2. ค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด ของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 46.99$, S.D. = 6.98)
3. ปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน เพศ อายุ และ การรับรู้ภาวะสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดของนักเรียนประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($C = 0.173$, $C = 0.140$ และ $r = 0.404$)ตามลำดับ
4. ตัวแปรที่ร่วมพยากรณ์พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดของนักเรียนประถมศึกษาคือ การรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด เพศชาย และอายุ ซึ่งร่วมพยากรณ์พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดได้ร้อยละ 28.3 ($R^2 = .283$) สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน
5. พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดของนักเรียนประถมศึกษา = .407 (การรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด) - .263 (เพศชาย) - .236 (อายุ)

คณะพยาบาลศาสตร์
ภาควิชา
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4077614236 : NURSING EDUCATION
CHILD REARING PATTERNS / HEALTH PERCEPTION OF SUBSTANCE ABUSE / SUBSTANCE
KEY WORD: REFUSAL BEHAVIOR / ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS
NUCHAREE SUEPAKDEE: RELATIONSHIPS BETWEEN DEMOGRAPHIC FACTORS, CHILD
REARING PATTERNS AND HEALTH PERCEPTION OF SUBSTANCE ABUSE WITH SUBSTANCE
REFUSAL BEHAVIOR OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS, URBAN AREA, CHONBURI
PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VEENA JIRAPAET, D.N.Sc. 149 pp.
ISBN 974 - 332 - 488 - 7

The purposes this descriptive research were to study substance refusal behavior in elementary school students and to investigate demographic factors, child rearing patterns and health perception of substance abuse as predictors of substance refusal behavior of elementary school students, urban area, Chonburi province. The subject were selected by multi-stage sampling. Data were collected by using 3 sets of questionnaires which have content validity, reliability the Cronbach's alpha of 0.62 , 0.71, 0.75 , respectively, and have discrimination power were respect at .05

Major findings were as follows :

1. The mean score of substance refusal behavior of elementary school students was in good behavior level. ($\bar{X} = 77.20$, S.D. = 6.00)
2. The mean score of health perception of substance abuse of elementary school students was in high level. ($\bar{X} = 46.99$, S.D. = 6.98)
3. There were significant relationship at 0.05 level between sex, age and health perception of substance abuse, $C = 0.173$, $C = 0.140$ and $r = 0.404$, respectively.
4. Factor that could be predicted the adjustment of substance refusal behavior of elementary school students were health perception of substance abuse, health perception of substance abuse and age which significantly difference at the level. These predictors accounted for 28.3 percent ($R^2 = .283$) of the variance.
5. The predicted equation in standard score from can be stated as follows: SUBSTANCE REFUSAL BEHAVIOR OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS = .407 (HEALTH PERCEPTIONS OF SUBSTANCE ABUSE) - .263 (MALE) - .236 (AGE)

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา..... การพยาบาลศึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2541.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.วีณา จีระแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสั่งสอนทุกขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ให้ ข้อคิดเห็น คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล และให้กำลังใจ ด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์เป็นผู้มีความสามารถ และแบบอย่างของอาจารย์ที่มี ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยรู้สึกชื่นชม และทราบบังเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณประธานสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร. สมคิด รักษาสัตย์ ที่ให้ข้อเสนอแนะ ทางด้านการนำเสนอวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร ที่กรุณาให้ คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์แนะแนวโรงเรียน ที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลอง เครื่องมือวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนบุคลากร และนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนที่ ได้รับการสุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบพระคุณอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้อบรม สั่งสอนผู้วิจัยด้วยความรัก ความอบอุ่นตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย ส่วนหนึ่ง

ขอขอบคุณ คุณเนาวรัตน์ กาญจนะประยูร คุณการุณ หงษ์สีบชาติ ที่ได้ช่วยเก็บและ รวบรวมข้อมูล ในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณผาณิต แหล่งสนาม ที่กรุณาให้ที่พักตั้งแต่เริ่ม ศึกษาจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จะไม่สามารถลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งกำลังใจ กำลังใจทั้งจากคุณพ่อ คุณแม่ น้องชาย น้องสาว ที่คอยให้ความช่วยเหลือ เชื้ออาหาร และเป็นกำลังใจ แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา อีกทั้งขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ร่วมทุกท่านที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

นุจรีย์ ชีอภักดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 พัฒนาการเด็กวัยเรียน.....	13
2.2 แบบแผนการเลี้ยงดู.....	20
2.3 การรับรู้ภาวะสุขภาพ.....	25
2.4 แนวคิดเรื่องสารเสพติด.....	39
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	61
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	98
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	110
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ.....	119
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ค ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่ม.....	141
ภาคผนวก ง สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	145
ประวัติผู้วิจัย.....	149

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละ ของตัวอย่างประชากรเด็กกลุ่มเสี่ยง จำแนกตาม อายุ เพศ ลักษณะครอบครัว ลักษณะกลุ่มเพื่อน และความสัมพันธ์กับครู.....	77
2	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ ของผู้ปกครองของเด็ก และการใช้สารเสพติดของบุคคลในครอบครัว.....	78
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้ สารเสพติดรายด้าน และโดยรวม และคะแนนพฤติกรรมปฏิเสธการใช้ สารเสพติด.....	79
4	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามเพศ.....	80
5	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามอายุ.....	81
6	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามลักษณะ ครอบครัว.....	82
7	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามลักษณะ กลุ่มเพื่อน.....	83
8	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามความ สัมพันธ์กับครู.....	84
9	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามการศึกษา ของผู้ปกครอง.....	85
10	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามรายได้ของ ครอบครัว.....	86
11	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามการใช้ สารเสพติดของบุคคลในครอบครัว.....	87
12	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด จำแนกตามแบบแผน การเลี้ยงดู.....	88
13	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด กับการรับรู้ภาวะ สุขภาพรายด้าน และโดยรวม	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ทั้ง 12 คือ ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ลักษณะกลุ่มเพื่อน รายได้ของครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดู และการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติดของเด็กวัยเรียนกลุ่มเสี่ยง แสดงในรูปแบบเมตริกสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix).....	90
15	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ.....	94
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบนัยสำคัญของ B และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์พฤติกรรมปฏิเสธรการใช้สารเสพติด.....	95

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพของ Rosenstock.....	33
2	แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ใช้ทำนายพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการ ป้องกันโรค.....	35
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	61